

Forslag

til

Lov om gymnasieskoler.

Fremsat den 21. november 1957 af *undervisningsministeren*.

I.

Om skolernes indretning og formål i almindelighed.

§ 1.

En gymnasieskole består af en 3-årig realafdeling og en 3-årig gymnasieafdeling.

§ 2.

Gymnasieskolens realafdeling giver i tilslutning til folkeskolens 7. skoleår gennem 3 et-årige klasser en fortsat almindelig undervisning, der slutter med en prøve (realeksamen).

Gymnasieafdelingen giver i tilslutning til 2. realklasse gennem 3 et-årige klasser en fortsat almindelig undervisning, som tillige giver det nødvendige grundlag for videregående studier og slutter med en prøve (studentereksamen). Undervisningen skal kunne gives på delvis forskellige linier, som benævnes efter de undervisningsfag, der giver hver enkelt linie dens særpræg.

Undervisningsministeren fastsætter de nærmere regler om liniedelingen.

II.

Om undervisningens indhold i almindelighed.

§ 3.

I gymnasieskolens realafdeling undervises der efter bestemmelserne i § 21 i lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen som affattet ved senere ændringer.

§ 4.

I gymnasieafdelingen skal der — med forskel efter de forskellige linier — gives

undervisning i religion, dansk med norsk og svensk, engelsk, tysk, fransk, latin, græsk, oldtidskundskab, historie, geografi, biologi-fysiologi, fysik og kemi, matematik, legemsøvelser og musik. I 3. gymnasieklasse gives der en grundlæggende erhvervsorientering efter de herom gældende bestemmelser, jfr. lov nr. 86 af 31. marts 1953 om erhvervsvejledning.

Undervisningsministeren fastsætter de nærmere regler om de enkelte fags indhold, omfang og placering på de forskellige linier, ligesom der efter nærmere af ministeren fastsatte regler skal kunne gives undervisning i andre fag.

§ 5.

Elever, der ikke tilhører folkekirken, skal helt eller delvis fritages for undervisning i religion, når deres forældre eller værger fremsætter forlangende derom.

III.

Om prøver og vidnesbyrd.

§ 6.

Realeksamen afholdes efter reglerne i folkeskolelovens § 22.

§ 7.

Ved studentereksamen skal eleverne godtgøre, at de har nået den modenhed og kundskabsfyldte, der er sat som undervisningens mål. Prøven er dels skriftlig, dels mundtlig. Opgaverne til de skriftlige prøver gives af ministeren. Ved de mundtlige prøver, der er offentlige, eksamineres der af vedkommende lærere, og eksamensspørgsmålene stilles af disse, således at de dog godkendes af censorerne.

For elever, der har bestået studentereksamen, udstedes afgangsbrevs med angivelse af deres årskarakterer og karaktererne i de enkelte fag ved prøven samt karakterernes gennemsnit. Skemaer for afgangsbrevs udfærdiges af ministeren.

§ 8.

Studentereksamen giver ret til indskrivning ved universiteterne og efter de derom gældende regler ret til indskrivning ved andre højere læreanstalter.

§ 9.

Når elever forlader skolen, skal denne på forlangende meddele dem vidnesbyrd om deres modenhed, kundskaber og forhold i skolen.

Når elever går ud af realafdelingen forinden bestået realeksamen, kan forældrene forlange, at skolen udsteder afgangsbrevs og udtalelser for de pågældende efter reglerne i folkeskolelovens § 13, stk. 2.

IV.

Om elevers optagelse.

§ 10.

Beslutning om elevers optagelse træffes af rektor (jfr. bestemmelserne i §§ 11-14), for de kommunale gymnasieskoler vedkommende under iagttagelse af de til enhver tid gældende bestemmelser om de kommunale skolemyndigheders stilling til de kommunale eksamensskoler.

§ 11.

Optagelse af elever kan i almindelighed kun finde sted ved begyndelsen af et nyt skoleår. Dog kan rektor bevilge undtagelser fra denne regel.

§ 12.

Som almindelige aldersbetingelser for elevernes optagelse fastsættes:

1. At de, som optages i en 1. realklasse, er fyldt eller fylder 14 år senest 6 måneder efter skoleårets begyndelse, og at de, som optages i en 1. gymnasieklasse, er fyldt eller fylder 16 år senest 6 måneder efter skoleårets begyndelse.

2. At deres alder ikke med mere end 2 år overstiger gennemsnitsalderen i den klasse, som de efter deres kundskaber kan optages i.

Ministeren kan fastsætte nærmere regler for undtagelse i særlige tilfælde fra disse bestemmelser.

§ 13.

Optagelse i realafdelingen finder sted efter reglerne i folkeskolelovens § 20.

§ 14.

Optagelse i 1. gymnasieklasse er betinget af, at vedkommende elev har fulgt undervisningen i 2. realklasse og er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfylde, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i gymnasieafdelingen på tilfredsstillende måde. Elever, der søger optagelse i en gymnasieafdeling på en anden skole end deres hidtidige, må fremlægge det afgangsbrevs og den særlige udtalelse, som de kan begære af deres hidtidige skole, jfr. § 9, stk. 2, og folkeskolelovens § 13, stk. 2.

Det fastsættes af undervisningsministeren, i hvilke tilfælde optagelse af en elev i 1. gymnasieklasse skal kunne betinges af, at eleven består en optagelsesprøve på den skole, i hvis gymnasieafdeling optagelse søges, og i hvilke tilfælde en elev, som vedkommende skole ikke anser for kvalificeret til optagelse i en 1. gymnasieklasse, skal kunne forlange optagelsesprøve afholdt.

Skolen vil kunne optage en elev, der har bestået realeksamen, i 1. gymnasieklasse.

Elever, der ønskes optaget senere end fra 1. gymnasieklasses begyndelse, eller som ikke har fulgt undervisningen i 2. realklasse eller har bestået realeksamen, må bestå en optagelsesprøve, der godtgør, at de i modenhed og kundskaber står på samme trin som eleverne i den klasse, hvori de ønskes optaget.

Ministeren kan i særlige tilfælde meddele undtagelse fra foranstående regler.

V.

Om undervisningstiden.

§ 15.

Den ugentlige skoletid må som regel ikke overstige 36 undervisningstimer på 50 minutter eller et dertil svarende antal timer af kortere varighed. Mellem undervisningstimerne skal der gives fritid.

VI.

Andre bestemmelser.

§ 16.

Det er en betingelse for ansættelse — ved private gymnasieskoler: anerkendelse — som adjunkt, lektor eller rektor ved en gymnasieskole, at vedkommende har bestået skoleembedseksamen eller har taget magisterkonferens. Når omstændighederne taler derfor, kan dog ansøgere, der har bestået anden afsluttende embedseksamen fra universiteterne eller fra Den polytekniske Lærestanstalt, Danmarks tekniske Højskole, ansættes i disse stillinger.

§ 17.

Varig ansættelse — ved private gymnasieskoler: anerkendelse — som lærer ved en gymnasieskole er betinget af, at den pågældende har bestået en prøve i teoretisk pædagogik med skolehygiejne og i undervisningsfærdighed.

Ministeren kan fastsætte de nærmere regler om prøverne, herunder om fritagelse for disse i særlige tilfælde.

§ 18.

Ret til på bestemt åremål at afholde de i loven omhandlede eksaminer med samme virkning som statens gymnasieskoler, Sorø Akademis Skole og Herlufsholm Skole samt til at udstede beviser for disse eksaminer kan på nærmere af ministeren fastsatte betingelser meddeles lederne af kommunale og private gymnasieskoler.

§ 19.

For dem, der ønsker at underkaste sig studentereksamen uden at opfylde betingelserne for at indstilles som skoleelever ved en eksamensberettiget skole, afholdes eksamen ved en af ministeren nedsat eksamenskommission.

Statsanerkendelse af private kursus, der forbereder elever til studentereksamen for eksamenskommissionen, meddeles i overensstemmelse med de derom givne regler, for tiden lov nr. 273 af 24. maj 1948 om statstilskud til private statsanerkendte studentereksamenskursus.

§ 20.

Tilsynet med gymnasieskoler og studentereksamenskursus føres af undervisningsinspektøren for gymnasieskolerne i henhold

til nærmere af undervisningsministeren fastsatte bestemmelser.

§ 21.

Undervisningsministeren bemyndiges til for gymnasieskoler, som måtte ønske at iværksætte et forsøgsarbejde, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i det foregående indeholdte bestemmelser angående undervisningens ordning, som ikke har til følge, at elevernes muligheder for at gøre brug af deres skoleuddannelse som grundlag for videregående studier eller for rettigheder i anden henseende forringes.

Andragende om dispensationer af den forannævnte art skal, for så vidt det drejer sig om en kommunal gymnasieskole, forelægges ministeriet af vedkommende skoles leder gennem de stedlige skolemyndigheder med erklæring om disses stilling til sagen.

§ 22.

Undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere bestemmelser angående lovens gennemførelse, herunder:

1. Om liniedelingen og om indholdet og omfanget af undervisningen i hvert enkelt fag i gymnasieafdelingen, jfr. § 2, stk. 3, og § 4, stk. 2.

2. Om fordringerne og eksamensopgivelserne til studentereksamen, om karaktergivning og censur samt om bortfald af prøve i et vist antal fag m. v.

3. Om reglerne for optagelse i 1. gymnasieklasse, jfr. § 14, stk. 2.

§ 23.

Nærværende lov gælder ikke for Færøerne og Grønland. Ved kgl. anordning kan loven bringes til anvendelse på Færøerne med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

1. realklasse efter nærværende lov oprettes senest fra begyndelsen af skoleåret 1961-62 og 1. gymnasieklasse senest fra begyndelsen af skoleåret 1963-64. 1. mellemskoleklasse efter lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almenskoler m. m. kan sidste gang oprettes i skoleåret 1958-59.

§§ 15-17, 19-20 og 22 i nærværende lov træder i stedet for §§ 17 og 19, stk. 2, og de endnu gældende bestemmelser i kap. VIII i almenskoleloven af 1903 fra begyndelsen af skoleåret 1961-62.

F. t. l. om gymnasieskoler.

De øvrige paragraffer træder i stedet for de øvrige bestemmelser i almen-skoleloven af 1903 og i stedet for lov nr. 263 af 27. maj 1950 § 4 og lov nr. 219 af 7. juni 1952 om ændringer af almen-skoleloven, efterhånden som de nye klasser, skoleafdelinger og eksaminer afløser de i henhold til almen-skoleloven eksisterende.

Pigeskoleeksamen i henhold til almen-skolelovens § 18, stk. 2, vil kunne afholdes indtil udgangen af skoleåret 1963-64.

Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere ikrafttrædelses- og overgangsregler.

Bemærkninger til lovforslaget.

Nærværende lovforslag må betragtes i tilslutning til de i de foregående folketingssamlinger fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler og de jævnsides hermed fremsatte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen.

Baggrunden for, at denne sag blev taget op, var især behovet for at finde frem til en skoleordning, hvorunder der er balance mellem de to nuværende skoleafdelinger, den eksamensfri skole og eksamensskolen, og lige muligheder for børn i byskolen og børn i skolen på landet. I forbindelse hermed ønskede man at opnå en løsning af problemerne omkring den nuværende optagelsesprøve til eksamensmellemskolen og omkring denne skoleafdelings afslutning samt på spørgsmålet om undervisningspligtens varighed.

Den detaljerede redegørelse for baggrunden for ønskerne om og behovet for ændringer af ordningen af det danske skolevæsen skal ikke gentages her, men man henviser herom til bemærkningerne til de tidligere fremsatte lovforslag.

Derimod skal man for oversigtens skyld her give en kort redegørelse for, hvilke lovforslag m. v. der i de sidste år er blevet fremsat med henblik på ændringer af skolevæsenets ordning, for behandlingen af disse lovforslag m. v. og for forslagernes hovedindhold.

Den 29. april 1955 fremsatte daværende undervisningsminister Jul. Bomholt for folketinget et forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og et forslag til lov om gymnasieskoler (folketinget 1954-55, lovforslag nr. 147 og 148). Forslagene nåede ikke at komme til behandling i folketingsåret 1954-55.

Den 5. oktober 1955 blev forslagene genfremsat med enkelte ændringer af formel karakter (folketinget 1955-56, lovforslag nr. 11 og 12). Ved genfremsættelsen var der som bilag til lovforslagene bl. a. optaget to tilsvarende af det såkaldte Askovudvalg udarbejdede forslag. Yderligere fremsatte medlemmer af partiet venstre den 21. oktober 1955

et forslag til lov om folkeskolen og et forslag til lov om gymnasieskoler (folketinget 1955-56, lovforslag nr. 17 og 18). De i efteråret 1955 fremsatte lovforslag blev efter første behandling i folketinget henvist til et udvalg, men det viste sig ikke muligt for udvalget at tilendebringe sit arbejde inden folketingsårets udløb. I en beretning af 1. oktober 1956 (folketinget 1955-56, blad nr. 388) gav udvalget en redegørelse for sit arbejde, og som bilag til beretningen er optrykt en række besvarelser af spørgsmål, som udvalget dels skriftligt dels i samråd havde stillet undervisningsministeren.

Den 13. november 1956 fremsatte daværende undervisningsminister Jul. Bomholt på grundlag af undersøgelser og drøftelser af muligheden for at tilvejebringe et forslag til en nyordning af mere samlende karakter et nyt forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og et nyt forslag til lov om gymnasieskoler (folketinget 1956-57, lovforslag nr. 31 og 32). Forinden havde 10 medlemmer af det konservative folkeparti den 18. oktober s. å. fremsat et forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning (folketinget 1956-57, Andre selvstændige forslag nr. IV). De to af undervisningsministeren fremsatte lovforslag og det nævnte forslag til folketingsbeslutning kom samtidig til 1. behandling, der afsluttedes med en henvisning af forslagene til et udvalg. Fra dette udvalg, der ikke nåede at afslutte sit arbejde inden folketingssamlingens slutning, foreligger der en den 11. april 1957 afgivet beretning og bilag hertil (folketinget 1956-57, blad nr. 312 og 329). Som det fremgår af denne beretning, resulterede udvalgets arbejde bl. a. i en række ændringsforslag til de to lovforslag, hvilke ændringsforslag er optrykt i udvalgets beretning. Medens nogle detailspørgsmål ikke nåede at blive færdigbehandlet, var der i øvrigt med de nævnte ændringsforslag blevet tilvejebragt et forslag til en skoleordning, som i princippet blev tiltrådt af socialdemokratiets, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget. Et mindretal, bestående af det konserva-

tive folkepartis medlemmer af udvalget, kunne ikke slutte sig til flertallets opfattelse, men henviste med nærmere motivering til det af medlemmer af det konservative folkeparti den 18. oktober 1956 fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning.

De af daværende undervisningsminister Jul. Bomholt i april og oktober 1955 fremsatte lovforslag gik ud på, at folkeskolen fremtidig skulle bestå af en 5-årig grundskole, en 3-årig hovedskole og en 2-årig realafdeling. Den 3-årige hovedskole skulle ved fuldstændig deling eller ved differentiering af undervisningen inden for klasserne deles i en boglig og en eller flere praktiske linier, og ved hovedskolens afslutning skulle eleverne have adgang til at indstille sig til en afgangsprøve kaldet hovedskoleprøven. Fordelingen af børnene på hovedskolens linier skulle ske efter skolens skøn og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Som støtte for skolens skøn skulle der som led i det daglige skolearbejde i 5. skoleår afholdes nogle skriftlige prøver for alle børn i dansk og regning. Hovedskolens linier skulle pege hen imod de efterfølgende ungdomsskoleformer, såsom efterskoler, tekniske skoler, handelsskoler, landbrugsfaglige skoler, husholdningsskoler og real- og gymnasieskoler. Der skulle være adgang til overflytning fra en af hovedskolens linier til en anden, og der skulle kunne oprettes særlige etårige klasser for børn, der efter at have gennemgået en af hovedskolens praktiske afdelinger ønskede optagelse i realafdelinger, idet den normale vej til realafdeling og gymnasium skulle være hovedskolens boglige linie. Gymnasieskolerne skulle bestå af en 3-årig hovedskole, som kunne fortsættes i en 2-årig realafdeling, og af en 4-årig gymnasieafdeling. Gymnasieafdelingen skulle være liniedelt fra 2. gymnasieklasse. Det 8. skoleår skulle være obligatorisk for børnene fra begyndelsen af skoleåret 1965-66.

De af Askovudvalget fremsatte forslag, der ved genfremsættelsen af undervisningsministerens lovforslag i efteråret 1955 var optaget som bilag til disse, gik ud på, at folkeskolen skulle være en 7-årig udelt skole med mulighed for differentieret undervisning af de større børn i særlige fag. Herudover skulle folkeskolen omfatte et 8. skoleår, som imidlertid ikke skulle være obligatorisk for børnene. I det frivillige 8. skoleår skulle børnene deles i linier, og undervisningen skulle med undervisningsministerens godkendelse kunne udbygges til flerårige ungdomsskoler med praktisk eller alment sigte. Efter det 7. skoleår skulle der i øvrigt være adgang til en 3-årig realafdeling og til en 5-årig gymnasieafdeling. Gymnasieskolerne skulle

omfatte såvel realafdeling som gymnasieafdeling. Til Askovudvalgets forslag var der knyttet en mindretalsbemærkning om, at hvis folketinget vedtog, at det 8. skoleår skulle være obligatorisk for børnene, burde 8. klasse være et led af folkeskolen, således at alle børn skulle deltage og have en for alderen egnet fortsat differentieret undervisning eller, hvor børnetallet tillader det, opdeles i forskellige klasser. De børn, der måtte ønske at overgå til eksamensskolen, kunne derefter fortsætte i en 2-årig realskole eller et 4-årigt gymnasium.

Efter det af partiet Venstre den 21. oktober 1955 fremsatte lovforslag skulle folkeskolen bestå af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, kaldet hovedskolen, og den skulle desuden kunne omfatte en eksamensafdeling, realafdelingen, bestående af 4 et-årige klasser (1.-4. realklasse) i tilslutning til 6. skoleår eller af 3 et-årige klasser (2.-4. realklasse) i tilslutning til 7. skoleår. I hovedskolen skulle der fra 6. skoleår gives undervisning i engelsk, og i det 7. skoleår skulle der tilbydes undervisning i tysk og matematik med henblik på, at børnene efter det 7. skoleår skulle kunne overgå til realafdelingens 2. klasse. Gymnasieafdelingen skulle være 3-årig i tilslutning til 3. realklasse. Gymnasieskolerne skulle omfatte såvel realafdeling som gymnasieafdeling. Undervisningspligten skulle være 7-årig.

Efter det af medlemmer af det konservative folkeparti den 18. oktober 1956 fremsatte forslag til folketingsbeslutning skulle folketinget opfordre undervisningsministeren til at fremsætte sådanne forslag til ændringer i de gældende skolelove og gennemføre sådanne administrative ændringer, som er nødvendige for, at den danske folkeskole kan løse sin karakteropdragende og kundskabsmeddelende opgave efter nogle i forslaget nærmere angivne retningslinier. Det understregedes først, at det er folkeskolens pligt at meddele solide kunskaber i dansk, regning og skrivning, og at undervisningen i kristendomskundskab ikke må indskrænkes. De for folkeskolens ordning ønskede retningslinier går i hovedtræk ud på følgende: Folkeskolen skal i købstæderne bestå af 5 grundskoleklasser og en 3-årig hovedskole. Det i grundskolen tilegnede pensum i dansk, regning og skrivning skal fastholdes og udbygges yderligere i hovedskolen. Der gives i hovedskolen undervisning i begyndelsesgrundene i mindst ét fremmedsprog. Der skal være visse nærmere angivne muligheder for overgang fra hovedskolen til eksamensmellemskolen eller 3-årigt præliminærkursus. Når de praktiske forudsætninger herfor er til stede, gennemføres inden for hovedskolen det obligatoriske 8. skoleår med dispensa-

tionsmulighed for de stedlige skolemyndigheder, en sådan ansættelse af klassekvotient og lærernes time-tal, at der sikres hovedskolen en med andre skole-former fuldt ud ligeberettiget stilling i undervisningen, og en sådan tilrettelæggelse af undervisningen, at den uden at være erhvervspræget tager sigte på at gøre de unge til aktive medlemmer af samfundet. Hovedskolen afsluttes med en afgangsprøve, og der gives eleverne et afgangsbrev. For landsbyskolens vedkommende skal folkeskolen udbygges efter folkeskoleloven af 1937 med henblik på det 8. skoleår. Flere kommuner skal i fællesskab kunne oprette en 8. klasse. De anerkendte præliminærkursus videreføres efter kgl. anordning af 19. januar 1956, og bestemmelserne derom fastsættes ved lov. Oprettelsen af nye præliminærkursus varetages af et dertil af undervisningsministeren nedsat udvalg. For så vidt angår eksamensskolen ønskes den nuværende eksamensmellemskole opretholdt sideløbende med den foreslåede hovedskole og byggende på den 5-årige grundskole. Ligeledes ønskes den nuværende 1-årige realklasse og det 3-årige gymnasium bibeholdt, og det ønskes, at enhver, som har bestået studentereksamen, skal have ret til at lade sig indskrive ved et af landets to universiteter eller ved en af de højere læreanstalter; det anføres sluttelig, at den private skoles fortsatte beståen ønskes sikret.

Det af undervisningsministeren den 13. november 1956 fremsatte lovforslag til ændringer af folkeskoleloven gik ud på, at folkeskolen skulle ordnes som en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og som skulle være udelt de første 6 år, men efter nærmere fastsatte regler skulle kunne deles i linier i 7. og 8. skoleår. Foruden hovedskolen skulle folkeskolen efter forslaget omfatte en eksamensafdeling, realafdelingen, der skulle være 4-årig i tilslutning til 6. skoleår eller 3-årig i tilslutning til 7. skoleår eller 2-årig i tilslutning til 8. skoleår.

Med hensyn til undervisningspligtens varighed gik forslaget ud på, at denne lige som efter gældende lov skal være 7 år, men forslaget indeholdt forskellige regler, der tilsigtede at sikre alle børn mulighed for at få undervisning i det 8. skoleår og at lette kommunerne indretningen af sådan undervisning.

De i undervisningsministerens tidligere lovforslag optagne regler om adgang for børnene til ved afslutningen af 8. skoleår at indstille sig til en hovedskoleprøve var ikke medtaget i det den 13. november 1956 fremsatte lovforslag. I stedet omfattede dette regler om adgang for børnene til at få afgangs-

beviser, når de går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør, altså ved udgangen af det 7. skoleår, eller senere, og der var foreslået nærmere regler om indholdet af sådanne afgangsbrev og om bevisernes anvendelse også ved overgang til eksamensskole eller eksamensafdeling ved en anden skole end vedkommende elevs hidtidige skole. Disse bestemmelser er i det væsentlige opretholdt i det nu forelagte lovforslag om ændringer af folkeskoleloven.

For gymnasieskolernes vedkommende gik det den 13. november 1956 fremsatte lovforslag om gymnasieskoler ud på, at disse skoler skulle bestå af en 4-årig realafdeling og en 4-årig gymnasieafdeling i tilslutning til folkeskolens 8. skoleår, efter den nævnte ordning altså i tilslutning til enten 2. realklasse eller 8. hovedskoleklasse. Det var efter lovforslagene en forudsætning for overgang til gymnasieafdelingen efter 8. hovedskoleklasse — såvel som for overgang til 3. realklasse efter 8. hovedskoleklasse — at vedkommende elev havde deltaget i undervisningen i engelsk i 6.-8. skoleår og i undervisning i tysk og matematik i 7. og 8. skoleår.

Som foran nævnt fremkom der under folketingsudvalgets behandling af de den 13. november 1956 fremsatte lovforslag en række i beretningen fra udvalget gengivne ændringsforslag, og med de heri angivne ændringer kunne lovforslagene i princippet tiltrædes af socialdemokratiet, venstres og det radikale venstres repræsentanter i udvalget. Nuværende lovforslag og det forslag til lov om ændringer af folkeskoleloven, som fremsættes samtidig, er udarbejdet på det således under folketingsudvalgets behandling af skolelovforslagene i 1956-57 tilvejebragte grundlag, og lovforslagene er med ganske enkelte afvigelser, som vil blive omtalt under bemærkningerne til de pågældende paragraffer, i nøje overensstemmelse med de den 13. november 1956 fremsatte lovforslag efter indarbejdelse af de under folketingsudvalgets arbejde fremkomne ændringsforslag.

Forslagene går herefter i hovedtræk ud på en ordning, hvorefter folkeskolen består af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og desuden kan omfatte en eksamensafdeling, der betegnes realafdelingen. Hovedskolen er udelt i de første 7 skoleår, dog således, at børnene ved skoler med mere end 1 klasse pr. årgang fra begyndelsen af 6. skoleår kan fordeles i klasserne på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser. Af hensyn til de børn, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør, skal der i løbet af det 7. skoleår tilstræbes en afrunding af undervisningen i de fag, i hvilke en sådan afrunding må anses for ønskelig, men nogen eksamensmæssig afslutning er

der ikke stillet forslag om. Efter 7. hovedskoleklasse kan eleverne fortsætte i et frivilligt 8. skoleår i hovedskolen, hvor undervisningen tilrettelægges under hensyntagen til deres fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse ved almen eller faglig ungdomsundervisning, eller de kan, såfremt de opfylder de derfor fastsatte betingelser, overgå til realafdelingen, der efter forslaget skal være 3-årig og afsluttes med realeksamen ved slutningen af det 10. skoleår. Realeksamen svarer lige som i de tidligere fremsatte lovforslag i det væsentlige til den nuværende realeksamen, men der er i overensstemmelse med et i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optaget ændringsforslag åbnet mulighed for, at der i 3. realklasse kan indrettes en teknisk linie med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe.

Gymnasieskolernes gymnasieafdeling foreslås beholdt som 3-årig, således at overgangen til 1. gymnasieklasse sker efter udgangen af 2. realklasse. Efter forslaget skal en gymnasieskole foruden gymnasieafdelingen omfatte en 3-årig realafdeling for 8.-10. skoleår. Det bemærkes herved, at det i fornævnte folketingsudvalgs beretning af 11. april 1957 bl. a. er anført, at udvalget ikke har færdigbehandlet spørgsmålet om gymnasiets underskole.

Om nærværende forslag til lov om gymnasieskoler fremsættes i øvrigt følgende specielle bemærkninger:

Lov om gymnasieskoler skal afløse lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almen-skoler m. v. Man har valgt betegnelsen „gymnasieskoler“ i stedet for „højere almen-skoler“, idet lovforslaget kun omfatter gymnasieskoler; bestemmelserne om realskoler må nu søges i forslaget til lov om ændringer af folkeskoleloven, hvortil også nærværende lovforslag henviser med hensyn til bestemmelserne om de til gymnasieskolerne knyttede realafdelinger. Herved er også fjernet den uklarhed, der var opstået om almen-skolelovens område, bl. a. som følge af at folkeskoleloven af 1937 inkorporerer den kommunale mellem-skole i folkeskolen og giver en række organisatoriske og administrative bestemmelser om mellem-skolen ved siden af almen-skolelovens bestemmelser om denne.

Lovforslaget omhandler såvel de statslige som de kommunale og private gymnasieskoler, medmindre der udtrykkeligt i den pågældende lovbestemmelse står, at den kun skal gælde enten for statsskolerne eller for de kommunale og private skoler.

I udkastet er loven delt i kap. I: om gymnasieskolernes indretning og formål i almindelighed,

kap. II: om undervisningen, kap. III: om prøver og vidnesbyrd, kap. IV: om elevers optagelse i de forskellige afdelinger, kap. V: om undervisningstiden og kap. VI: andre bestemmelser, hvori der gives regler om betingelserne for ansættelse som lærer ved en gymnasieskole, om eksamensret for kommunale og private gymnasieskoler, om studentereksamen for privatister, om tilsyn med gymnasieskoler og studentereksamenkursus, om forsøgsarbejde, om de administrative bestemmelser, der skal udstedes i henhold til loven, og om dennes ikrafttræden.

Om de enkelte paragraffer i lovforslaget bemærkes følgende:

Ad §§ 1 og 2.

I disse bestemmelser fastslås gymnasieskolens opbygning og målet for undervisningen i dens otte afdelinger. Medens gymnasieskolen efter almen-skoleloven bestod af 4 mellem-skoleklasser, 1 realklasse og 3 gymnasieklasser, skal gymnasieskolen efter lovforslaget bestå af 3 realklasser og 3 gymnasieklasser, således at de 3 realklasser tidsmæssigt falder sammen med almen-skolelovens 3. og 4. mellem-skoleklasse og realklassen, medens almen-skolelovens og lovforslagets 3 gymnasieklasser tidsmæssigt falder sammen. Efter lovforslaget vil eleverne først kunne optages på gymnasieskolen efter at have gennemgået 7 skoleår i folkeskolen, medens de efter almen-skolelovens ordning som regel blev optaget på gymnasieskolen efter 5 års skolegang.

Medens almen-skoleloven i § 3, stk. 2, kun omtalte 3 forskellige gymnasielinier, nemlig den klassisk-sproglige, den ny-sproglige og den matematisk-naturvidenskabelige, skal der efter lovforslaget være adgang til at indføre også andre gymnasielinier end de hidtil kendte. På dette punkt svarer det nu forelagte lovforslag til det den 13. november 1956 forelagte; behandlingen af dette lovforslag i folketingsudvalget 1956-57 resulterede imidlertid i et ændringsforslag, hvorefter bestemmelsen førtes tilbage til den affattelse, den havde i almen-skoleloven. Når bestemmelsen nu atter foreslås affattet således, som den var affattet i lovforslaget af 13. november 1956 i dets oprindelige skikkelse, er grunden den, at man må anse det for mest praktisk, at bestemmelsen om gymnasiets liniedeling ikke bindes så fast, at der skal lovændring til for at indføre nye gymnasielinier efter de skiftende tiders behov; man vil dog nok i hvert fald foreløbig begrænse sig til de tre hidtil kendte linier som en fast ordning, således at indførelse af linier med nye fagkombinationer sker forsøgsvis.

Den i almen-skolelovens § 4 indeholdte bestem-

melse om, at skolerne kan være både drengeskoler, pigeskoler og fællesskoler for drenge og piger, er udeladt i lovforslaget som en selvfølge efter nutidens forhold.

Ad § 3.

Ifølge det samtidig forelagte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen er folkeskolen den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de klasser, der i medfør af loven slutter sig hertil, og herunder medtaget realklasserne. I folkeskoleloven findes derfor også de nærmere bestemmelser om optagelse og undervisning i realafdelingen og om realeksamen.

For så vidt angår gymnasieskolens realafdeling kan man således begrænse sig til i gymnasieleven at optage en henvisning til de ovennævnte bestemmelser i folkeskoleloven.

I § 3 i forslaget til gymnasieleven henvises der om undervisningen i realafdelingen til § 21 i folkeskoleloven, således som denne bestemmelse er affattet i det samtidig forelagte forslag om ændringer af denne lov.

I realafdelingen skal der herefter undervises i fagene dansk med norsk og svensk, religion, engelsk, tysk, fransk, regning, matematik, historie med samfundskundskab, geografi, naturhistorie, naturlære, skrivning, tegning, sang og gymnastik samt for piger håndarbejde og for drenge sløjd. Undervisning i andre fag kan optages med undervisningsministerens godkendelse. I 3. realklasse kan der indrettes en teknisk linie med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe. I 2. og 3. realklasse gives der en grundlæggende erhvervsorientering. Faget fransk er valgfrit, og matematik er valgfrit i 3. realklasse, dog ikke på den tekniske linie. Undervisningen i skrivning, tegning, sang, håndarbejde og sløjd kan afsluttes i 1. realklasse. De nærmere regler om de enkelte fags indhold og omfang fastsættes af undervisningsministeren.

De nævnte bestemmelser svarer på de fleste punkter til de for eksamensmellemskolen og realklassen ifølge almenskoleloven gældende bestemmelser.

Danskundervisningen i mellemskolen skulle ifølge almenskoleloven omfatte svensk; i forslaget er også medtaget norsk.

Undervisning i religion gives ifølge almenskoleloven i mellemskolen, men ikke i realklassen.

Efter forslaget skal der undervises i engelsk og tysk i realafdelingen, medens fransk skal tilbydes eleverne som valgfrit fag. Ifølge almenskoleloven kan der tilbydes eleverne undervisning i fransk i 4. mellemskoleklasse, og i realklassen skal der under-

vises i 2 af sprogene engelsk, tysk og fransk; denne bestemmelse praktiseres oftest således, at engelsk og tysk bliver obligatoriske fag i realklassen, medens fransk bliver valgfrit. Forslaget svarer således til den nuværende normalordning.

Efter almenskoleloven er fagene regning og matematik obligatoriske i mellemskolen, men valgfri fag for pigerne i realklassen; efter forslaget skal regning være obligatorisk for samtlige elever i hele realafdelingen, medens matematik skal kunne bortvælges af samtlige elever i 3. realklasse, dog ikke af de elever, der går på den tekniske linie.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 18 i forslaget til lov om ændringer af folkeskoleloven.

Ad § 4.

I denne paragraf gives regler om undervisningen i de tre gymnasieklasser. Ligesom i almenskolelovens § 6 opregnes det samlede fagkompleks for hele gymnasiet, men det er selvfølgelig ikke tanken, at der skal undervises i samtlige fag på alle gymnasielinier, ligesom der ikke behøver at undervises i de samme fag gennem alle skoleår på en linie.

Man har fundet det rigtigst ikke i selve loven at give bindende forskrifter om de enkelte fags indhold, omfang og placering på forskellige linier, men at overlade dette til undervisningsministerens nærmere bestemmelse, således at en tilpasning til skiftende tiders behov derved lettes.

Ligesom for realafdelingens vedkommende har man efter forslag fra Dansk Erhvervsvejlederforening optaget en bemærkning om erhvervsvejledning i gymnasieafdelingen.

Ad § 5.

Bestemmelsen svarer til den i almenskolelovens § 7 givne regel.

Ad § 6.

Her henvises der med hensyn til afholdelse af realeksamen til § 22 i folkeskoleloven, således som denne bestemmelse er foreslået affattet ved forslaget til ændringer af nævnte lov. Folkeskolelovens regler følges således både for så vidt angår kravene til denne eksamen og for så vidt angår udstedelse af eksamensbeviser.

Realeksamen foreslås under hensyn til denne eksamens rettighedsgivende karakter opretholdt i samme omfang som nu for så vidt angår de skriftlige prøver. Der skal således afholdes skriftlige prøver i dansk, i engelsk eller tysk samt i regning og matematik; for den tekniske linie i realafdelingen er der givet den specielle bestemmelse, at der ved realeksamen i stedet for skriftlig prøve i et fremmedsprog kan anordnes en særlig prøve i fag under

den matematisk-fysiske faggruppe. Mundtlige prøver afholdes kun i 5 af de fag, hvori der i henhold til folkeskolelovens § 21 er undervist i realafdelingen; der kan ikke holdes prøve i religion og sang; der er således sket en begrænsning i forhold til de nugældende regler, idet realeksamen i henhold til kgl. anordning af 27. april 1907 om fordringerne ved og eksamensopgivelserne til realeksamen m. m. nu omfatter prøve i samtlige fag (undtagen gymnastik), hvori der i henhold til almenkolelovens § 5, stk. 4, 1. pkt., skal undervises i realklassen, samt efter ministeriets bestemmelse prøve i de fag, hvori der i henhold til almenkolelovens § 5, stk. 4, 2. punktum, jfr. § 1 B i kgl. anordning af 16. november 1906 angående undervisningen i realklassen, kan undervises i denne klasse (dog aldrig i religion og sang).

Efter forslag af Danmarks Lærerforenings og de københavnske lærerorganisationers repræsentanter i udvalget af 12. november 1954 vedrørende en omordning af skolevæsenet bortfalder endvidere karakterernes gennemsnit på beviset for realeksamen, idet man mener, at alene karaktererne i de enkelte fag kan og bør yde vejledning ved bedømmelsen af den pågældende elevs kvalifikationer i forskellige relationer. Skolen kan til internt brug udregne gennemsnittet til afgørelse af, om eleven har bestået eksamen eller ikke.

Medens det under den nuværende ordning er censorerne, der stiller eksamensspørgsmålene ved de mundtlige prøver, har man anset det for rimeligt, at det i lighed med de i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen § 13, stk. 1, for lærereksamen fastsatte regler bliver læreren, der stiller eksamensspørgsmålene, således at de dog skal godkendes af censorerne.

I øvrigt henvises der til den nærmere redegørelse i bemærkningerne til § 19 i lovforslaget om ændringer af folkeskoleloven.

Ad §§ 7—8.

De her fastsatte regler om afholdelse af studentereksamen svarer i det store og hele til de i almenkolelovens §§ 8-11 indeholdte. Bestemmelsen i almenkolelovens § 8 om, at der ikke eksamineres i religion og sang, er ikke gentaget i lovforslaget, hvilket dog ikke betyder, at der i fremtiden skal kunne eksamineres i disse fag. Da de nærmere regler om studentereksamens omfang imidlertid foreslås fastsat af undervisningsministeren, har man anset det for rigtigst at henvise også dette spørgsmål til disse bestemmelser, idet man ellers kunne fristes til at drage den modsætningslutning, at der ved studentereksamen skal prøves i samtlige øvrige fag,

hvilket ikke er tanken. Der tilsigtes i det hele taget ikke på noget væsentligt punkt ændringer af de nugældende regler om studentereksamens afholdelse, jfr. kgl. anordning af 18. april 1953 om fordringerne ved og eksamensopgivelserne til studentereksamen og kgl. anordning af 10. marts 1938 om karaktergivning og censuren ved disse skolers afsluttende eksaminer med senere ændringer, hvorefter eksamen efter undervisningsinspektørens nærmere bestemmelse kan bortfalde i indtil 4 af de mundtlige fag.

Som foreslået for realeksamens vedkommende i folkeskolelovens § 22 skal det også ved studentereksamen være læreren, der stiller eksamensspørgsmålene, således at de dog skal godkendes af censorerne. Man foreslår efter ønske af Gymnasieskolernes Lærerforening, at der vedblivende på beviset for studentereksamen optages gennemsnit af de opnåede årskarakterer og eksamenskarakterer og af disse indbyrdes.

Ligesom hidtil skal enhver, der har bestået studentereksamen, have ret til indskrive sig ved universiteterne som akademisk borger.

Ad § 9.

Paragraffens 1. stk. svarer til § 10, stk. 2, i almenkoleloven. Elever, der forlader skolen uden eksamen på et hvilket som helst tidspunkt i løbet af deres undervisningstid i realafdelingen eller gymnasieafdelingen, kan få udstedt et sådant vidnesbyrd.

I folkeskolelovens § 13, stk. 2, således som denne bestemmelse er affattet ved lovforslaget om ændringer af folkeskoleloven, er der imidlertid åbnet adgang for, at elever, som går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør eller senere, på forlangende af forældrene af skolen kan få udleveret et afgangsbrev, hvori der gives meddelelse om, hvilke fag undervisningen efter det 5. skoleår har omfattet, og om elevernes standpunkt i skrivning og skriftlig og mundtlig dansk og regning samt yderligere i to af skolen for den enkelte klasse eller gruppe i klassen valgte fag og — for de børn, for hvem det ønskes — tillige i et fremmedsprog. Meddelelsen gives for hvert fag i ord, og den må ikke være resultatet af særlige afgangsprøver i fagene. Der angives ingen gennemsnitskarakter eller hovedkarakter. Foruden meddelelserne om elevens standpunkt i de nævnte fag gives der i afgangsbreviseerne en samlet udtalelse om dennes arbejde, standpunkt, flid og opførsel i skolen, og på begæring skal der endvidere foruden afgangsbrevet gives en særlig udtalelse om, hvorvidt eleven efter skolens skøn er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan for-

ventes, at han kan følge undervisningen i en realafdeling, henholdsvis en gymnasieafdeling, på tilfredsstillende måde.

Da mellemskoleeksamen efter lovforslaget skal bortfalde, kan det være af betydning for de elever, der ikke består realeksamen eller studentereksamen, at have et afgangsbrev at fremvise, når de skal søge sig et erhverv. Endvidere er afgangsbrevet og den nævnte særlige udtalelse nødvendige for de elever, der søger optagelse i en realafdeling eller gymnasieafdeling på en anden skole end deres hidtidige, jfr. folkeskolelovens § 20, stk. 1, således som denne bestemmelse er affattet ved forslag til ændring af folkeskoleloven, og nærværende lovforslags § 14, stk. 1.

For en elev, der forinden bestået realeksamen går ud af realafdelingen på en gymnasieskole, kan forældrene derfor i stedet for de i § 9, stk. 1, i nærværende lovforslag omtalte vidnesbyrd forlange udstedt et afgangsbrev m. v., svarende til det i folkeskolelovens § 13, stk. 2, omtalte og under de i denne bestemmelse anførte forudsætninger. Hvis eleven er gået fra realafdelingen over i 1. gymnasieklasse på sin hidtidige eller en anden skole, men senere må udgå af gymnasieafdelingen inden studentereksamen på grund af manglende evner eller af andre årsager, kan der som supplement til et afgangsbrev fra realafdelingen også forlanges udstedt et vidnesbyrd for ham i henhold til § 9, stk. 1, i nærværende lovforslag, særligt omhandlede hans forhold i gymnasieafdelingen.

Ad §§ 10 og 11.

Disse paragraffer svarer til §§ 12 og 13 i almen-skoleloven, dog at man for de kommunale gymnasie-skolers vedkommende henviser til de begrænsninger, der følger af de til enhver tid gældende bestemmelser om de kommunale skolemyndigheders stilling til de kommunale eksamensskoler, jfr. for tiden lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn og bekendtgørelse af 27. januar 1951 om de kommunale skolemyndigheders stilling til de kommunale eksamensskoler. Det er herefter skolens leder, der afgør, om en elev overhovedet er kvalificeret til optagelse eller oprykning, men skolekommissionen (skolenævnet), der træffer valget mellem flere kvalificerede, hvis skolen ikke kan optage dem alle.

Ad § 12.

§ 12, punkt 1, er affattet under hensyn til folkeskolelovens § 43, stk. 1 og 2, som bestemmelserne er foreslået ændret ved det samtidig forelagte lov-

forslag om ændringer af folkeskoleloven, idet undervisningspligten herefter indtræder ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, således at dog et barn, der fylder 7 år i skoleårets 6 første måneder, kan forlanges optaget i 1. klasse ved skoleårets begyndelse. Tilsvarende aldersgrænser gælder selvfølgelig for optagelse i andre klasser i gymnasieskolen end de her nævnte.

Punkt 2 i § 12 svarer til punkt 2 i almen-skolelovens § 14, medens punkterne 3 og 4 i almen-skolelovens § 14, der indeholder bestemmelser om, at eleverne ikke må lide af smitsom sygdom eller andet legemligt onde, der kan virke skadeligt på de øvrige elever, samt at de skal fremlægge tilfredsstillende vidnesbyrd fra den skole, de sidst har besøgt, er udgået som overflødige.

Ad § 13.

For så vidt angår optagelse i gymnasieskolens realafdeling henvises der til folkeskolelovens § 20, således som denne paragraf er affattet ved lovforslaget om ændringer af folkeskoleloven.

Herefter er optagelse i 1. realklasse betinget af, at vedkommende elev er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i realafdelingen på tilfredsstillende måde. Eleven må have fulgt undervisningen i et fremmedsprog i 6. skoleår og i 2 fremmedsprog og matematik i 7. skoleår. Elever, der søger optagelse i en realafdeling på en anden skole end deres hidtidige, må fremlægge det afgangsbrev og den særlige udtalelse om deres egnethed for undervisning i realafdelingen, som de ifølge folkeskolelovens § 13 kan kræve fra deres hidtidige skole.

Almindeligvis skal optagelse i realafdelingen altså finde sted alene på grundlag af udtalelser fra elevens hidtidige skole, men i folkeskolelovens § 20, stk. 2, er det bestemt, at undervisningsministeren fastsætter nærmere regler for, i hvilke tilfælde optagelse af en elev i en realafdeling skal kunne betinges af, at eleven består en optagelsesprøve på den skole, i hvis realafdeling optagelse søges, og i hvilke tilfælde en elev, som man nægter optagelse i en realafdeling, skal kunne forlange optagelsesprøve afholdt.

Det vil være rimeligt at fastsætte, at den optagende skole skal afholde en sådan optagelsesprøve, f. eks. hvor en elevs afgangsbrev og særlige udtalelse fra den hidtidige skole giver grund til tvivl om hans egnethed for undervisning i realafdelingen, eller hvor der tilmeldes et større antal elever, der er erklæret for kvalificerede, end skolen af pladshensyn er i stand til at optage.

Endvidere vil det være naturligt at åbne udvej for, at forældre under visse betingelser skal kunne kræve optagelsesprøve afholdt, når deres børn af den afgivende skole er blevet erklæret for uegnede til undervisning i en realafdeling.

Det bemærkes i denne forbindelse, at der adskillige steder i landet med held er blevet etableret fællesordninger mellem gymnasieskoler og andre skoler inden for bestemte områder med hensyn til optagelse af elever i 1. mellemklasse, og en udvikling af sådanne regionalordninger også efter indførelse af nyordningen med henblik på optagelse af elever i realafdelingen må anses for at være af stor betydning som et middel til at sikre den bedst mulige placering af eleverne ved de forskellige skoleformer.

Optagelse i 1. realklasse af en elev, der ikke opfylder de fastsatte betingelser om forudgående undervisning, samt optagelse senere end fra 1. realklasses begyndelse er betinget af, at vedkommende elev ved en optagelsesprøve godtgør, at han i modenhed og kundskaber står på samme trin som eleverne i den klasse, hvori han ønskes optaget.

Der er adgang til, at ministeren i særlige tilfælde kan meddele undtagelse fra disse regler.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 17 i forslaget til lov om ændringer af folkeskoleloven.

Ad § 14.

Her opstilles betingelserne for optagelse i gymnasieafdelingen.

Elever, der har gennemgået 2. realklasse, kan, såfremt de er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at de kan følge undervisningen i gymnasieafdelingen på tilfredsstillende måde, optages i 1. gymnasieklasse. Elever, der søger optagelse på en anden skole end deres hidtidige, må til dokumentation for, at disse betingelser er opfyldt, fremlægge det afgangsbrev og den særlige udtalelse, som de kan begære af deres hidtidige skole.

Den hidtidige skoles udsagn skulle således som regel være afgørende for, om en elev vil kunne optages i 1. gymnasieklasse, men det er i paragraffens stk. 2 bestemt, at undervisningsministeren skal give regler for, at der i visse tilfælde kan finde en optagelsesprøve sted på den optagende skole. Afholdelse af en sådan prøve ville være rimelig i tilfælde, hvor den afgivende skole ikke med sikkerhed tør sige, om den pågældende elev er kvalificeret eller ikke kvalificeret til optagelse i gymnasieafdelingen, i tilfælde, hvor den afgivende skoles udsagn i øvrigt giver anledning til tvivl, eller

i tilfælde, hvor der melder sig flere kvalificerede elever til optagelse, end skolen har plads til. Endvidere bør der under visse betingelser være adgang for forældre, hvis børn af den afgivende skole eller af deres lærere i gymnasieskolen er erklæret for uegnede til optagelse i gymnasieafdelingen, til at forlange optagelsesprøve afholdt.

I almen-skolelovens § 11 står, at det bestemmes af ministeren, på hvilke betingelser realeksamen kan give adgang til gymnasiet, og i henhold hertil bestemmes det ved kgl. anordning af 27. september 1920, at skolen er berettiget til at opflytte en elev med bestået realeksamen i 1. gymnasieklasse uden hensyn til udfaldet af vedkommende elevs mellem-skoleeksamen, hvis eleven har bestået realeksamen med et vist resultat. Hertil svarer bestemmelsen i det forelagte lovforslag om, at skolen kan optage elever med realeksamen i 1. gymnasieklasse.

Der er således to veje til optagelse i 1. gymnasieklasse, enten efter gennemgang af 2. realklasse eller efter bestået realeksamen, der f. eks. også kan være bestået ved et kursus, således at eleven ikke har gennemgået 2. realklasse. Ved optagelse i 1. gymnasieklasse efter bestået realeksamen vil eleven ligesom hidtil være et år længere om at tage studentereksamen end de elever, der går ind i gymnasiet umiddelbart fra 2. realklasse (hidtil 4. mellem-skoleklasse). Der tænkes ikke fastsat særlige betingelser med hensyn til, hvilken karakter en elev skal have opnået til realeksamen, for at en skole skal kunne optage den pågældende i 1. gymnasieklasse, idet dette bør overlades til skolens frie skøn.

Bestemmelsen om optagelse i øvrigt i gymnasieskolen på et senere tidspunkt end begyndelsen af 1. gymnasieklasse svarer ganske til den nugældende, idet eleven nemlig ved en prøve må godtgøre at stå på højde med eleverne i den klasse, hvori optagelsen ønskes. Denne bestemmelse skal dog ikke være til hinder for, at en elev, der er optaget i 3. realklasse ved skoleårets begyndelse, men nogle måneder ind i skoleåret ønsker at blive overflyttet til gymnasieafdelingen, efter skolens skøn optages i 1. gymnasieklasse, selv om elevens kundskaber, specielt i orienteringsfagene, på enkelte punkter afviger fra de øvrige elevers, såfremt det kan forudses, at han i løbet af kortere tid, eventuelt ved hjælp af ekstraundervisning, vil kunne nå frem til klassens standpunkt.

Elever, der ikke opfylder de i paragraffens stk. 1 opstillede betingelser om forudgående undervisning, vil ligeledes kunne optages i gymnasieafdelingen efter en prøve, der godtgør, at de står på højde med den pågældende classes elever, jfr. den tilsvarende betingelse i almen-skolelovens § 16 med

F. t. l. om gymnasieskoler.

hensyn til optagelse i gymnasiet af elever uden mellemskoleeksamen.

Medens det efter almenskolelovens § 11 var en betingelse for optagelse i gymnasiets klassisk-sproglige eller ny-sproglige linies 1. klasse, at vedkommende elev havde bestået en prøve i latin, er dette krav nu bortfaldet.

Ad § 15.

Medens almenskolelovens § 17 bestemte, at den ugentlige undervisningstid til samtlige fag — sang, gymnastik, sløjd eller andet legemsarbejde, samt kvindelig hushjælp undtagne — ikke måtte overstige 30 undervisningstimer på 50 minutter eller et dertil svarende antal timer af kortere varighed, og at den daglige skoletid regelmæssigt skulle fastsættes til 6 klokketimer, gives der i det foreliggende lovforslags § 15 alene en bestemmelse om den samlede ugentlige undervisningstid. Der vil dog af ministeren kunne fastsættes nærmere regler om fordelingen af timerne på de forskellige fag, og herunder vil det også kunne bestemmes, at timetallet i læsefagene ikke bør overstige et vist ugentligt maksimum.

Bestemmelsen om antallet af ferie- og fridage i et skoleår i almenskolelovens § 17 er bortfaldet, idet det for statskolernes vedkommende må overlades til undervisningsministeriet, for de kommunale gymnasieskolelovens vedkommende til de kommunale myndigheder og for de private gymnasieskolelovens vedkommende til de pågældende skolers ledere at tage bestemmelse herom.

Ad § 16.

Efter de nugældende regler har de lærere, der har underkastet sig skoleembedseksamen, *fortrinsvis* adgang til embeder ved gymnasieskoler, jfr. almenskolelovens § 22. Ifølge det forelagte lovforslags § 16 skal bestået skoleembedseksamen, magisterkonferens eller en dermed ligestillet embedseksamen imidlertid være en *ufrivælgelig* betingelse for adgang til embeder som adjunkt, lektor eller rektor ved gymnasieskoler, såvel statslige som kommunale og private. Der har i den forløbne tid kun foreligget yderst få tilfælde, hvor en lærer er blevet udnævnt til adjunkt uden at have bestået en embedseksamen, og paragraffen er formuleret i overensstemmelse med et af statskolernes lærerforening i forbund med de kommunale gymnasieskolelovens lærerforening under 11. september 1954 i anledning af nedsættelsen af lønningskommissionen af 1954 fremsat forslag til ændringer af tjenestemandloven.

Ad § 17.

Den her optagne bestemmelse om, at varig ansættelse som lærer er betinget af, at den pågældende har bestået prøve i pædagogik med skolehygiejne og i undervisningsfærdighed er i overensstemmelse med de nugældende regler; for tiden findes bestemmelserne om disse prøver i kgl. anordning nr. 257 af 28. juli 1944 som ændret ved kgl. anordning nr. 338 af 28. oktober 1954.

Ad § 18.

Medens statskolerne, Sorø Akademis Skole og Herlufsholm Skole uden særlig tilladelse kan afholde eksamen på de forskellige afdelinger og linier, er forholdet for de kommunale og private gymnasiers vedkommende som hidtil foreslået ordnet således, at retten til at afholde eksamen af ministeren på åremål tillægges den pågældende skoles leder under visse af ministeren fastsatte betingelser. Bestemmelserne om eksamensret for de kommunale og private skoler, der afslutter undervisningen alene med realeksamen, findes i forslaget til ændringer af folkeskoleloven. Der vil efter nyordningen kun blive tale om at meddele eksamensret til realeksamen og studentereksamen.

Ad § 19.

I lovforslagets § 19 gives der en bestemmelse om studentereksamen for privatister og statsanerkendelse af studentereksamenkursus, der ikke indfører noget nyt i forhold til de hidtil gældende regler.

Ad § 20.

I § 20 er optaget en bestemmelse om tilsynet med gymnasieskoler og studentereksamenkursus; man har ikke haft en sådan bestemmelse i almenskoleloven, men da tilsvarende bestemmelser om tilsyn findes i § 19 i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen m. fl. love, har man anset det for rimeligt at optage en sådan også i gymnasieloven.

Nærmere bestemmelser om dette tilsyn kan gives i en instruks for undervisningsinspektøren for gymnasieskolerne.

Ad § 21.

Lovforslagets § 21 er en gentagelse af lov nr. 219 af 7. juni 1952 om midlertidig ændring af lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almenskoler m. m. For så vidt angår forsøgsarbejde i folkeskolens realafdeling er en tilsvarende bestemmelse foreslået optaget i folkeskolelovens § 64, stk. 2. Forsøgsarbejdet i gymnasieskolerne er for tiden henlagt

under tilsyn af et af undervisningsministeren nedsat udvalg vedrørende forsøg i gymnasieskolen, og dette udvalg vil også føre tilsyn med det fremtidige forsøgsarbejde i gymnasieskolernes realafdeling og gymnasieafdeling.

Ad § 22.

I lovforslagets § 22 gives der en bemyndigelse til undervisningsministeren til at fastsætte de nærmere gennemførelsesbestemmelser for loven; nogle hovedområder er specielt nævnt.

Ad § 23.

Her bestemmes det, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland. Om skolevæsenet i Grønland gælder lov nr. 274 af 27. maj 1950. For Færøernes vedkommende foreslås det fastsat, at loven ved kgl. anordning kan bringes til anvendelse her med de af de særlige forhold følgende ændringer.

I øvrigt fastsætter paragraffen ikrafttrædelsesbestemmelserne; herefter skal 1. realklasse oprettes senest fra begyndelsen af skoleåret 1961-62, 2. realklasse senest fra begyndelsen af skoleåret 1962-63 og så fremdeles, således at de hidtidige mellemskoleklasser m. v. efterhånden afløses. Ifølge forslaget til lov om ændringer af lov om folkeskolen oprettes den ny 6. hovedskoleklasse senest fra begyndelsen af skoleåret 1959-60, hvorfor 1. mellemskoleklasse, som skal afløses af denne klasse, sidste gang kan oprettes i skoleåret 1958-59. Mellemskoleeksamen efter den gamle ordning vil altså normalt afholdes sidste gang i skoleåret 1961-62, realeksamen sidste gang i skoleåret 1962-63 og studentereksamen sidste gang i skoleåret 1964-65. Det bestemmes endvidere, at pigeskoleeksamen i henhold til almenkolelovens § 18, stk. 2, kan afholdes sidste gang i skoleåret 1963-64, nemlig for den klasse, der er begyndt som

6. klasse efter nugældende ordning i skoleåret 1958-59. Pigeskoleeksamen afholdes nu kun ved tre skoler, alle i København, nemlig Marie Kruses skole, N. Zahles skole og Ingrid Jespersens skole, men da denne eksamen nærmest må sidestilles med realeksamen, finder man det ikke tilstrækkeligt begrundet at opretholde den under den foreslåede nyordning, ligesom man som anført i bemærkningerne til lovforslaget om ændringer af folkeskoleloven forudsætter, at almindelig forberedelseseksamen skal bortfalde. Senest i skoleåret 1961-62 oprettes således også ved de hidtidige skoler med pigeskoleeksamen en 1. realklasse efter nærværende lov.

De tre nævnte pigeskolers ledere har imidlertid fremsat ønske om, at pigeskolerne som hidtil — uanset at man går over til at afholde realeksamen — vedblivende får mulighed for, om det ønskes, at opretholde en ordning, hvorefter der anvendes en klasse mere end normalt, således at denne klasse henlægges til realafdelingen og tilskudsmæssigt medregnes til denne, jfr. almenkolelovens § 18, stk. 2, hvorefter pigeskoleeksamen er beregnet på ikke at tages før det fyldte 17. år, og ministeriets skrivelse af 24. maj 1904, hvori det udtales, at man ikke vil anse den omstændighed, at en skole, som kun optager kvindelige elever, af hensyn til de særlige kvindelige fag gør sin mellemskole 5-årig, som en hindring for, at skolen opnår eksamensret.

Under hensyn til det anførte mener man, at denne mulighed bør opretholdes for de nu eksisterende skoler med pigeskeleeksamen, også efter at de er overgået til at afholde realeksamen; disse skoler vil derfor kunne opnå eksamensret, skønt de forlænger undervisningen i realafdelingen, således at de anvender et skoleår mere end normalt på at føre eleverne frem til realeksamen og studentereksamen.